

Asia: LVM/1145/03/2018

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Liikenne- ja viestintäviraston perustamisesta, Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi niihin liittyvistä laeista annetun hallituksen esityksen (HE 61/2018 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys

Yleiset kommentit hallituksen esityksestä

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt 28.6.2018 lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta, jolla täydennetään hallituksen esitystä laiksi Liikenne- ja viestintäviraston perustamisesta, Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 61/2018 vp).

Satakuntaliitto haluaa nostaa esille seuraavat asiat esityksen jatkovalmisteluun:

Esityksessä ehdotetaan, että maakuntauudistusta koskevat viittaukset tai tekstiosuudet poistetaan lakiehdotuksista maakuntauudistuksen valmistelun viivästyessä. Tehdyt poistot ovat kuitenkin johtaneet siihen, että esitys ei tunnista eräitä nykyisten maakuntaliittojen tehtäviä ja roolia liikennejärjestelmäsuunnittelussa ja maankäytön ohjauksessa.

Lakiehdotukset

Satakuntaliitto esittää alla kommentteja esitykseen:

Laki Liikenne- ja viestintävirastosta, laki tienpidosta ja liikennejärjestelmätyöstä: maakunnallinen liikennejärjestelmätyö

Alkuperäisessä esityksessä Liikenne- ja viestintäviraston tehtäviin (2§) kuului osallistuminen maakunnallisten liikennejärjestelmäsuunnitelmien laatimiseen maakuntien, kuntien, kaupunkiseutujen ja muiden toimijoiden kanssa. Tämä tehtävä on täydentämisen yhteydessä poistettu.

Satakuntaliiton näkemyksen mukaan tehtävää ei tule poistaa, koska sillä ei ole suoraa kytkeä maakuntaudistukseen. Maakuntaliitot laativat nykyisen lainsäädännön puitteissa maakunnalliset liikennejärjestelmäsuunnitelmat ja koordinoivat jatkuvaa maakunnallista liikennejärjestelmätyötä. Liikennevirasto on osallistunut asiantuntijaorganisaationa maakunnallisen työhön. Esitämme, että osallistuminen maakuntien liikennejärjestelmätyöhön ja suunnitteluun kuuluu myös jatkossa sekä Liikenne- ja viestintäviraston että Väyläviraston tehtäväkenttään.

Maantielain muutosesityksen 1 a luvun pykälässä 15 c viitataan aluekehityslain 7/2014 17 §:n mukaiseen maakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun. Maantielain luonnoksen muissa kohdissa käytetään liikennejärjestelmäsuunnittelusta myös termiä alueellinen liikennejärjestelmäsuunnittelu.

Satakuntaliiton mielestä tulisi käytetyn terminologian olla yhtenäistä ja tässä yhteydessä aluekehityslain 7/2014 mukaisesti selkeästi puhua lakiluonnoksessa pelkästään maakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta. Tältä osin on jatkossa tärkeää myös synkronisoida liikennetehtävien lakivalmistelu vireillä olevan aluekehitys- ja kasvupalvelulain uudistuksen kanssa, sekä huomioida maakuntalaissa mainitut maakunnan tehtäväalat.

Laki Väylävirastosta

Alkuperäisessä esityksessä Väylävirasto tehtäviin (2§) kuului osallistuminen liikenteen ja maankäytön yhteensovittamiseen sekä valtakunnallisen ja maakuntien liikennejärjestelmäsuunnitelmien laatimiseen maakuntien, kuntien, kaupunkiseutujen ja muiden toimijoiden kanssa. Täydennyksen yhteydessä Väyläviraston tehtävistä on poistettu osallistuminen maakuntien suunnitelmien laadintaan.

Satakuntaliiton näkemyksen mukaan Väyläviraston osallistumista maakunnalliseen suunnitteluun ei tule poistaa lakiesityksestä. Liikennejärjestelmäsuunnittelun osalta perustelut ovat samat kuin edellä on esitetty Liikenne- ja viestintäviraston tehtävien osalta. Maankäytön ja liikenteenyhteensovittamisen osalta liitto haluaa muistuttaa, että maakuntaliitot laativat maakuntakaavoja, joissa yhtenä tavoitteena on maankäytön ja liikenteen yhteensovittaminen. Näin ollen Väyläviraston mukana olo suunnittelutyössä on ensiarvoisen tärkeää. Esitämme, että osallistuminen maakunnalliseen liikennejärjestelmätyöhön ja maakuntakaavoitukseen kuuluu Väyläviraston tehtävälleen.

Satakuntaliitto katsookin, että hallituksen esityksen täydentäminen laiksi Liikenne ja viestintäviraston perustamisesta, Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi niihin liittyvistä laeista annetun hallituksen esityksen (HE 61/2018 vp) täydentämisestä on valmisteltu liialla kiireellä. Täydennysesitys sisältää pykälien poistoesityksiä, joiden perusteluksi mainitaan niiden kuuluminen maakuntaudistukseen. Tällaisia ovat esimerkiksi

Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä 503/2005, mihin esitetään kokonaisia pykälien poistoja kuten 37§ liittymisen maantiehen, 38§ Liittymän ylityskohdan tekeminen, kunnossapito ja muuttaminen, 42§ Tiealueeseen kohdistuva työ, sekä rakenteiden ja rakennelmien ja laitteiden sijoittaminen tiealueelle, 42a§ Tiettyjen kaapeleiden sijoittaminen tiealueelle, 42b§ Siirto-, suojaamis- ja poistamisvelvoite, 47§ Poikkeamisvalta, 48§ Poikkeukset rajoituksista, 52§ Tienvarsimainonta ja ilmoittelu, 52b§ Määräystenantovaltuus, 56§ Haltuunotto, 56a§ Yksitystien luovuttaminen, 62§ Lunastuksen käsitteleminen kahtena toimituksena, 99b§ Avustavien tehtävien

siirtäminen 101§ Hallinnolliset pakkokeinot , 102§ Kustannusten periminen, 105§ Muutoksenhaku, 107 § Päätösten välitön täytäntöönpano.

Nyt poistettaviksi esitettävät pykälät eivät liity joko lainkaan maakuntauudistukseen, tai niissä saattaa olla maininta, jossa maakuntaliitto on alkuperäisessä esityksessä muutettu maakunnaksi. Useat esitykset heikentävät osallisten asemaa tai koskevat prosesseja ja päätöksentekoa niissä tavalla, joihin ei ole esitetty mitään korvaavaa menettelyä. Osa esityksistä jopa kankeuttaisi menettelyjä, kuten esimerkiksi toimivallan poistaminen tai määrittelemättä jättäminen, kuten esimerkiksi pykälien 47§ ja 48 §:n osalta tarkoittaisi.

Mikäli täydennys ehdotus pyrkii vain muuttamaan aiempaa hallituksen esitystä, ja jättämään aiemman muutettavan lain voimaan, niin osa poistettavista pykälistä pitäisi nyt sisällään kuitenkin esimerkiksi väyläviraston tulevaa toimivaltaa koskevia osia, joista taas olisi syytä säätää tämän virastouudistuksen yhteydessä.

Samalla alkuperäisessä hallituksen esityksessä olisi edelleen osia, joissa maakuntauudistuskytkentä on mukana, vaikka tehdyn täydennysesityksen yhtenä perusteluna on ollut poistaa maakuntaan liittyvät kytkennät, näistä mainittakoon esimerkkinä Valmiuslain useat pykälät.

Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamisesta

27§ 4 mom Yleis- ja tiesuunnitelmaa laadittaessa Elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksen on pyydyttävä lausunto niiltä muilta maakunnan liitoilta ja kunnilta, joiden... tulee muuttaa muotoon "niiltä maakunnan liitoilta ja kunnilta, joiden..."

Laki liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Alkuperäisessä hallituksen lakiesityksessä 11§ Lentoliikenteen julkinen palveluvelvoite oli esitetty, että Liikennevirasto muutettaisiin liikenne- ja viestintävirastoksi. Nyt pykälää esitetään kuitenkin kokonaan poistettavaksi maakuntauudistuksen vuoksi tarpeettomana. Onko tarkoitus luopua lentoliikenteen julkisesta palveluvelvoitteesta, vai jäisikö tällöin voimaan kuitenkin Ilmailulain vastaavat pykälät?

Laki ratalain muuttamisesta 110/2007

Myös ratalain muutoksen osalta mainitaan esimerkiksi 8§ kohdalla, että maakunnallinen liikennejärjestelmä muutettaisiin alueelliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun perusteluna, että muutokset koskevat maakuntauudistusta. Maakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnittelu perustuu voimassaolevaan lakiin, joten tulisi pidättäytyä maakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnittelussa myös tässä ratalakia koskevassa muutoksessa johdonmukaisuuden vuoksi. Maakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnittelu on nyt osa maakuntaliittojen tehtäväkenttää.

Ratalain 110/2007 muuttamisen perusteluiksi mainitaan pykälien poistaminen tarpeettomana, koska se liittyy maakuntauudistukseen. Tällaisin perustein poistettaisiin ratalaista myös 9§

Tutkimusoikeus, 28§ Suunnitelmien hyväksyminen, 69§ Korvausten maksaminen ja korko sekä 79§ Rautatien lakkauttaminen muussa yhteydessä, 91§ Päätösten ilmoittaminen muistutuksen tehneille ja viranomaisille sekä 92§ Muutoksenhaku. Myös näiden pykälien osalta olisi tarpeen selkeyttää perusteluja, sillä muutokset eivät näyttäisi liittyvän maakuntauudistukseen ja samalla ottaa vielä harkittavaksi, ovatko kyseiset muutokset tarkoituksenmukaisia, koska niille ei ole esitetty myöskään korvaavia menettelyjä.

Pykälässä 8§ Yleistä rautatien suunnittelusta mainitaan, että suunnittelun on perustuttava rautatien kehittämisen tarpeisiin, valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin, valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan, alueelliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan sekä muuhun alueiden käytön suunnitteluun. Pykälä tulee muuttaa muotoon: Suunnittelun on perustuttava rautatien kehittämisen tarpeisiin, valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin, valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan, maakunnallisiin liikennejärjestelmäsuunnitelmiin sekä voimassaoleviin asema- yleis- ja maakuntakaavoihin. Alueellinen liikennejärjestelmäsuunnittelu sekä muu alueiden käytön suunnittelu ovat liian epämääräisiä ilmauksia suunnittelun perusteiksi, etenkin kun sama pykälä kattaa sekä yleissuunnittelun että yksityiskohtaisemman ratasuunnittelun.

Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Lain 152§2 momenttiin tulisi meluselvitysten ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmien laatimismenettelyyn lausunnonantajatahoksi lisätä maakuntaliitto.

Lakiin Liikenne- ja viestintävirastosta sekä Lakiin Väylävirastosta

Molempien lakien 2§ Viraston tehtäviin tulee palauttaa maininta, että virasto osallistuu myös maakunnallisten liikennejärjestelmäsuunnitelmien laatimiseen.

Lakiin liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamisesta

Pykälään 15 d§ tulee lisätä maininta: Maakuntaliiton on valmisteltava maakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma yhteistyössä valtion liikennehallinnon, alueen kuntien, muiden maakuntien sekä viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa, joiden toimialaan liikennejärjestelmäsuunnitelma voi olennaisesti liittyä, sekä pyydettävä näiden lausunto suunnitelmaluonnoksesta.

Lain liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamisesta on poistettu voimaantulopykälisiä osia, jotka on syytä mainita erikseen ainakin siltä osin kuin siirtymäsäännöksenä mainitaan yleissuunnitelmasta ja tiesuunnitelmasta sekä niiden laatimiseen että hankearviointiin ja hyväksymismenettelyyn sovellettavasta laista keskeneräisten prosessissa olevien suunnitelmien osalta. Niiltä osin kyse ei ole vain lain voimaantulosta.

Muut kommentit

Yleisesti Satakuntaliitto haluaa vielä mainita, että liikennetehtäviin liittyvien eri lakien kokoaminen samaan lausuntopyyntöön pyydetyllä tavalla tekee lausuntopyyntöön tutustumisen ja lausuntoon vastaamisen työlääksi. Merkittävän lakikokonaisuuden ollessa kyseessä tulisi tarkasteltavana olla sillä tavalla koottu yhtenäinen hallituksen esityskokonaisuus, josta voi arvioida lakimuutosten keskeisiä vaikutuksia. Nyt on vaikea hahmottaa, miltä osin alkuperäinen laki jäisi voimaan, ja miltä osin alkuperäistä lakia on tarkoitus muuttaa. Lakiesitykset tulisi käydä vielä kokonaisuutena läpi sen varmistamiseksi, että ne muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Vastaamista vaikeuttaa myös monitasoisen lausuntopyynnön ajoittaminen keskelle Suomen keskeisintä kesäloma-aikaa.

Vesiluoma Timo

Satakuntaliitto - Satakuntaliitto/alueiden käyttö/maakuntauudistus